

Mediji i informiranje

Sud Europske unije
PRIOPĆENJE ZA MEDIJE br. 74/16
U Luxembourg 13. srpnja 2016.

Mišljenje nezavisnog odvjetnika u predmetu C-188/15
Bougnaoui i ADDH/Micropole SA

Nezavisna odvjetnica E. Sharpston smatra da je poslovna politika prema kojoj zaposlenik mora skinuti svoju islamsku maramu za glavu kada je u kontaktu s klijentima nezakonita izravna diskriminacija

Politika potpuno neutralnog kodeksa odijevanja također može biti neizravna diskriminacija koja je opravdana samo ako je proporcionalna zakonitom cilju koji se nastoji postići, uključujući interes poslodavčeva poslovanja

Asma Bougnaoui je muslimanka koja je bila zaposlena kao projektni inženjer u Micropoleu SA, društvu za računalno savjetovanje. Dana 15. srpnja 2008. sklopila je ugovor o radu. Tijekom zaposlenja nosila je, kada je to htjela, islamsku maramu za glavu koja joj je pokrivala glavu, ali je njezino lice ostavljala otkrivenim.

A. Bougnaoui se u sklopu svojih dužnosti trebala sastati s klijentima Micropolea u njihovom prostorijama. Nakon što je jedan od tih klijenata prigovorio da je A. Bougnaoui „osramotila“ jednog od njegovih zaposlenika i zatražio da „sljedeći put ne nosi veo“, zamoljena je da potvrdi da će postupiti u skladu s tim zahtjevom prilikom sljedećeg posjeta. A. Bougnaoui to je odbila te joj je otkazan ugovor o radu 22. lipnja 2009. Micropole je zaključio da ju je njezino odbijanje da skine maramu za glavu onemogućilo u obavljanju dužnosti u tom društvu. Ona je zatim osporila otkaz pred francuskim sudovima.

Francuski Kasacijski sud, pred kojim se trenutačno vodi postupak, postavio je Sudu pitanje može li se zahtjev nenošenja islamske marame za glavu prilikom pružanja usluga računalnog savjetovanja klijentima smatrati „stvarnim i odlučujućim uvjetom“ koji se stoga nalazi izvan dosega zabrane diskriminacije na temelju vjere ili uvjerenja propisane Direktivom 2000/78¹.

U današnjem mišljenju nezavisna odvjetnica E. Sharpston ističe znatne razlike koje postoje između pravnih sustava država članica u vezi s nošenjem vjerske odjeće i simbola na poslu. To je pogotovo slučaj u pogledu zaposlenika u javnom sektoru. Međutim, s obzirom na to da se ovaj predmet odnosi na zaposlenje u privatnom sektoru, nezavisna odvjetnica ograničila je svoja razmatranja samo na to područje. Ona smatra da sloboda iskazivanja vjere ili uvjerenja ulazi u područje primjene Direktive jer je neodvojivi dio slobode vjeroispovijedi. Prema A. Bougnaoui postupalo se lošije zbog njezine vjere jer projektni inženjer koji se ne bi odlučio iskazati svoje vjersko uvjerenje ne bi bio otpušten. Nezavisna odvjetnica stoga zaključuje da **otkaz A. Bougnaoui predstavlja izravnu diskriminaciju na temelju vjere ili uvjerenja**. Taj otkaz zakonit je samo ako se primjenjuje jedno od odstupanja utvrđenih u Direktivi.

Direktiva propisuje da u određenim okolnostima razlika u postupanju koja bi inače predstavljala diskriminaciju može biti izvan njezina područja primjene ako se temelji na obilježju koje predstavlja „uvjet za obavljanje zanimanja“. Nezavisna odvjetnica smatra da se to odstupanje mora tumačiti strogo. Uvjet mora biti „stvarni i odlučujući“ te proporcionalan zakonitom cilju koji se nastoji postići.

¹ Direktiva Vijeća 2000/78/EZ od 27. studenoga 2000. o uspostavi općeg okvira za jednako postupanje pri zapošljavanju i obavljanju zanimanja (SL 2000., L 303, str. 16.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 1., str. 69.)

Prema mišljenju nezavisne odvjetnice, odstupanje se ne može primijeniti u predmetnom slučaju. Konkretnije, **ništa ne upućuje na to da A. Bougnaoui nije mogla obavljati svoje dužnosti projektnog inženjera jer je nosila islamsku maramu za glavu. Naime, u Micropoleovom dopisu o prestanku njezina radnog odnosa izričito se spominje njezina stručnost.** Iako je sloboda poduzetništva opće načelo prava Unije, ona je podložna ograničenjima, uključujući potrebu da se zaštite prava i slobode drugih. Izravna diskriminacija ne može se opravdati na temelju mogućeg financijskog gubitka koji bi mogao pretrpjeti poslodavac.

Nezavisna odvjetnica zatim je razmatrala preostala odstupanja koja postoje u pogledu izravne diskriminacije i zaključila da se nijedno od njih ne može primijeniti u predmetnom slučaju.

Kao prvo, nezavisna odvjetnica odbacila je stajalište da zabrana zaposlenicima da nose vjersku odjeću kada su u kontaktu s klijentima svojeg poslodavca može biti potrebna radi zaštite prava i sloboda pojedinaca nužnih za funkcioniranje demokratskog društva. U svakom slučaju, ne čini se da u predmetnom slučaju postoji bilo kakvo relevantno zakonodavstvo koje je usvojeno radi provedbe tog odstupanja.

Kao drugo, odstupanje za „profesionalne djelatnosti u crkvama i drugim javnim ili privatnim organizacijama, čiji se sustav vrijednosti temelji na vjeri ili uvjerenju“ ne može se primijeniti s obzirom na narav Micropoleove djelatnosti.

Nezavisna odvjetnica stoga je zaključila da je otkaz A. Bougnaouiji izravna diskriminacija na koju se ne primjenjuje nijedno od odstupanja utvrđenih Direktivom.

Naposljetku, nezavisna odvjetnica kratko je razmotrila pravnu situaciju u slučaju da se u ovom predmetu utvrdi da je riječ o neizravnoj diskriminaciji, bilo zato što se Sud prilikom donošenja presude neće složiti s njom ili zato što će se kasnije nacionalnom sudu iznijeti novi činjenični elementi. Nezavisna odvjetnica navela je da **poslovna politika nametanja u potpunosti neutralnog kodeksa odijevanja vjerojatno predstavlja neizravnu diskriminaciju. Takva politika može biti opravdana ako se njome nastoji postići zakonit cilj i ako je proporcionalna.** Politika neutralnog kodeksa odijevanja može biti u interesu poslodavčeva poslovanja i stoga predstavljati zakonit cilj. Međutim, nezavisna odvjetnica je napomenula da je teško razumjeti kako bi se u predmetnom slučaju Micropoleova zabrana mogla smatrati proporcionalnom. Međutim, to je u konačnici pitanje na koje mora odgovoriti nacionalni sud.

NAPOMENA: Sud nije vezan mišljenjem nezavisnog odvjetnika. Zadaća nezavisnih odvjetnika je predložiti Sudu, u punoj neovisnosti, pravno rješenje u predmetu za koji su zaduženi. Suci Suda sada počinju vijećati u ovom predmetu. Presuda će se donijeti naknadno.

NAPOMENA: Prethodno pitanje omogućuje sudovima država članica da, u okviru postupka koji se pred njima vodi, upute pitanje Sudu o tumačenju prava Unije ili o valjanosti akta Unije. Sud ne odlučuje o nacionalnom sporu. Nacionalni sud mora riješiti predmet sukladno odluci Suda. Tom su odlukom jednako vezani i drugi nacionalni sudovi pred kojima bi se moglo pojaviti slično pitanje.

Neslužbeni dokument za medije koji ne obvezuje Sud.

[Cjelovit tekst](#) mišljenja objavljuje se na stranici CURIA na dan čitanja.

Osoba za kontakt: Iliana Paliova ☎ (+352) 4303 3708

Snimke s objave presude nalaze se na "[Europe by Satellite](#)" ☎ (+32) 2 2964106